

**Metoderapport for saken
"Thon sparker brune dørvakter"**

Journalist:

Fredrik Solvang
Sannergata 5c
0557 OSLO

Redaksjon:

NRK Dagsnytt
Bj. Bjørnsonsplass 1
0340 OSLO

Publisert:

NRK Dagsnytt, NRK Alltid Nyheter, Politisk Kvarter, Her og nå, NRK P3, NRK Buskerud, NRK Østlandssendingen, NRK Sami Radio, NRK Dagsrevyen 13/4-04

Ansvarlig redaktør:

Marina Tofting og Per Anders Johansen

Kontakt:

Fredrik Solvang: 915 37 245
Marina Tofting: 938 66 312
Per Anders Johansen: 975 40 345

1 Sammendrag

Olav Thon-selskapet Resthon AS som eier utestedet Scotsman på Karl Johan i Oslo har sagt opp avtalen med dørvaktsselskapet sitt. Begrunnelse: Vaktene har feil hudfarge.

NRK får tilgang til et skjult opptak med Resthon-bestyrer Jan Erik Schultz og daglig leder i vaktsselskapet SSG, Jalal Yousuf. I opptaket gir Schultz uttrykk for at han ikke målbærer egne meninger, at de kommer fra høyere hold, men i neste øyeblikk kommer Schultz selv med rasistiske utfall.

Utsagn som "det ligner på et asylmottak i døra" og "det ser ut som Ali Baba eier stedet, og ikke Olav Thon" sendes på lufta i NRK Dagsnytt. Reaksjonene lar ikke vente på seg.

2 Publiserte saker

Saken sendes 13. april 2005. Nedenfor er et utvalg hovedsaker med topper, ingresser og introduksjoner:

Dagsnytt 0630/0730/0830 samt P3 Nyheter og Alltid Nyheter morgensendinger 13/4-05:

**** Eiendomsselskapet Olav Thon gir vaktsselskap sparken - fordi vaktene er mørkhudede**

** Dørvakter fikk SPARKEN fordi de var mørkhuda

Politisk kvarter, NRK P2:

** Studiosamtale med Venstres nestleder Olav Thommessen, som tror det er vanlig med slike holdninger som bestyreren i Olav Thon-selskapet Resthon ga uttrykk for.

Siste nytt på morgenen, NRK1:

** Eiendomselskapet Olav Thon gir vaktelskap sparken fordi vaktene er mørkhuda.

nrk.no:

** Thon-selskap anmeldes for rasisme

NRK Buskerud:

** Eiendomselskapet til Olav Thon fra Hole får kritikk fra Senter mot Etnisk Diskriminering fordi de sier opp dørvakter med mørk hudfarge.

NRK Østlandssendingen:

** Det må bli lettere å straffe utesteder for rasisme. Det sier Arbeiderpartiets bystyrerepresentant Tom Pape.

** Oslo-politiet har henlagt saken mot bestyreren av Scotsman etter anklagene om rasisme.

NRK Dagsnytt 1230:

** Arbeidsministeren er sjokkert over rasistiske holdinger i Olav Thon-gruppen

NRK Sami Radio:

** Dq̄n vahkkus lea ollu beaggq̄n Sq̄pmelaxxaid ja davvinorgalaxxaid deaivvadanbq̄iki, juhkanbq̄iki Scottsman birra Oslos.

NRK Her og nå:

**Det er cowboytilstandar i utelivsbransjen, meiner Norsk Folkehjelp.

NRK Dagsnytt 1730:

** Vaktelskapet SSG saksøker Olav Thon for rasisme

NRK Dagsrevyen:

**Thon-selskap anmeldes for rasisme - ga fargede dørvakter sparken

3 Utgangspunkt og problemstillinger

3.1 Begynnelsen: Et tips om rasisme ved Olav Thons utesteder

Diskriminering av etniske minoriteter er et utbredt strukturelt samfunnsproblem som blant annet reflekteres i statistikker over sosialyrkesdeltakelse. Diskrimineringen er ofte vanskelig å få øye på, den fremføres gjerne på subtile måter, og uttales sjelden direkte. Mange enkeltpersoner blir dessverre utsatt for rasisme i Norge, men beretningene om den blir færre ettersom nyhetens interesse ser ut til å ha forsvunnet noe.

NRK skal være mangfoldig og fremme menneskeverd. Det er viktig og riktig at NRK setter søkelys på diskriminering av etniske minoriteter.

Saken hadde sitt utgangspunkt i et tips fra en kilde som fortalte at det fantes et lydbåndopptak av en samtale mellom daglig leder i et vaktelskap og bestyreren for et av Oslos mest kjente utesteder. I opptaket kom det frem at vaktelskapet fikk sparken fordi personer høyere opp i Thon-systemet mente det var feil profil på vaktene, de hadde feil hudfarge.

Jeg ble satt i kontakt med vedkommende som hadde gjort opptaket, og fikk båndet.

3.2 Problemstillinger

Etter gjennomlytting av båndet var det klart at det ville bli en stor sak dersom stemmene var autentiske, men var de det?

Den viktigste problemstillingen handlet om spørsmålet rundt bruk av skjult opptak. Oppfylte saken kravene i Vær Varsom-plakaten om at skjult mikrofon bare skal brukes i unntakstilfeller?

Videre var det vesentlig å få greie på om vaktelskapet faktisk hadde fått sparken som følge av samtalen, og om en slik oppsigelse i tilfelle var lovlig eller ulovlig

4 Research

4.1 Dokumentasjon

I og med at saken baserte seg på et opptak andre hadde gjort, ble det viktig å verifisere kildene. Etter nøye gjennomlytting av opptaket, som var gjort med skjult mikrofon og en minidiskspiller, var det på det rene at den ene av de to på tapen var Jalal Yousuf, daglig leder i vaktelskapet SSG. Den andre kilden, som angivelig var Resthon-bestyrer Jan Erik Schultz, måtte ringes for å få bekreftet at det var han som snakket i opptaket.

Da det ikke fantes skriftlig dokumentasjon på oppsigelsen av kontrakten, måtte også dette bekreftes av Schultz.

4.2 Andre kilder

Tre andre kilder bekreftet situasjonen ved utestedet, de fortalte historier som bygde opp under påstanden om at det ledelsen hadde diskriminerende holdninger til mørkhudede. De fortalte at det fantes en klar policy fra Thon-ledelsens side på at dørvaktene skal ha en viss profil (hvite). Alle tre kildene, som fortsatt jobbet som dørvakter ved andre

utesteder drevet av Olav Thon, bekreftet også at de hadde fått beskjed om å sile gjestene etter hudfarge og etnisitet.

Organisasjonen mot offentlig diskriminering, OMOD, fortalte at de hadde mottatt flere klager på Scotsman, men at de ikke hadde registrert noen anmeldelser for rasisme.

Jeg tok også kontakt med flere andre organisasjoner og statlige og kommunale etater.

5 Kildekritiske og etiske vurderinger

5.1 Dokumentasjonen

Det opplevdes som noe problematisk å overta et opptak fra en kilde som hadde klare egeninteresser av at saken ble belyst. Det kunne jo hende at båndet var redigert eller manipulert. Det var ingenting som tydet på noen av delene, men muligheten var der. Derfor ble det viktig å ha flere og grundige kildemøter med Jousuf.

Ikke alle delene av opptaket var av så god kvalitet at man hørte alt som ble sagt, videre måtte det lyttes gjennom nøye for å være sikker på man fikk med seg hele sammenhengen i samtalen.

5.2 Kildenes motivasjon

Jalal Jousuf og hans vaktelskap hadde fått sparken av Resthon. Det er åpenbart at han kunne ha hevngjerrige motiver for å gå til media med saken. Ifølge ham selv gjorde Jousuf opptaket fordi han hadde fått samme (rasistiske) begrunnelse for oppsigelsen over telefon noen dager i forveien. Hans hensikt var å påvise det som var i ferd med å skje for også å kunne renyvaske seg selv og selskapet i ettertid med tanke på fremtidige oppdrag i en liten bransje.

5.3 Andre etiske vurderinger

Påstanden om at ordren om å si opp vaktelskapet kom fra noen høyere opp i Thon-systemet, kom fra Resthon-bestyrer Schultz. Altså var det ikke vår påstand, den hvilte på en av kildene. Dette forholdet ble underhånden bekreftet i kontakt med Thon-gruppen.

Den viktigste etiske vurderingen var altså om saken var en slik karakter at den oppfylte kravene til bruk av skjult mikrofon. Etter overveielse kom redaktørene til at saken belyste et så viktig samfunnsmessig forhold at bruk av skjult opptak kunne forsvares.

6 Konsekvenser

Da saken gikk på lufta i Dagsnyttssendinger på om morgenen den 13. april ble den straks sitert av alle de riksdekkende avisene på nett. Dagsrevyen fulgte opp med direkteintervju med Thon-konsernets talsmann i studio.

SSG politianmelder samme dag Thon-gruppen, men politiet henlegger senere saken. Resthon-bestyrer Jan Erik Schultz blir suspendert fra sin stilling. Det rulles opp flere saker i kjølvannet om at utestedsdiskriminering er vanlig.

AUF, Norsk Folkehjelp og LO arrangerer konsert på Egertorget med kjente artister og med politikere tilstede mot rasisme i arbeidslivet. LO krever økonomiske sanksjoner mot bedrifter som opptre rasistisk.

Arbeiderpartiet rykker ut og vil ha bedre vern mot diskriminering på arbeidsplassen. Yousuf har møte med Jens Stoltenberg på Stortinget der han lover ny gjennomgang av forslaget til ny lov om diskriminering som skulle behandles noen dager etter.

Olav Thon beklager det som skjedde, og varsler granskning nedover i systemet for å luke ut eventuelle rasistiske holdninger.

Oslo, 18. januar 2006

